

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Rîureana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul sds.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnăveana, Țibleșana, Timișana Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile,

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

La chestiunea „Centralei institut. financiare“.

— Raport către ședința plenară a direcțiunii „Solidarității“ ținută la 7 Noembrie 1915.

Onorată Direcțiune!

Proiectul guvernului relativ la înființarea «Centralei institutelor financiare», cu care ne-am ocupat în ședința noastră dela 31 Martie a. c. — este, după cum știți, din nou resuscitat și, prelucrat în detalii, va fi prezentat, nu peste mult, corpurilor legiuitoare spre dezbateri. Acest nou proiect a fost trimis prealabil și «Solidarității» cu învitarea să-l studieze și să-și precizeze punctul său de vedere cu privire la chestiunile ce le cuprinde, chestiuni de cea mai mare importanță pentru organizația din viitor a afacerilor de bancă și a finanțelor private din patria noastră. Iată, Onorată Direcțiune, motivul pentru care V'am întrunit la această ședință și iată obiectul, cu care vom fi chemați a ne ocupa astăzi, pe baza raportului, ce îmi iau voie a Vă prezenta.

* * *

Înainte de a trece însă la raportarea proiectului, ce ni s'a trimis, Vă rog să-mi dați voie a reaminti hotărîrea noastră anterioară, luată în această chestiune, cum și opiniunile celorlalte cercuri interesate, date la iveală în legătură cu debaterile proiectului original.

Noi am aprobat, fără rezerve, proiectul cu privire la scopurile sale financiare. Am cerut însă să se delătore din programul de acțiune controlul obligator, ce intenționăm a se introduce asupra băncilor cu capitaluri proprii sub 10 mil. Cor., cari s'ar atașa noii centrale. În schimb însă am emis ideea,

ca controlul obligator să fie realizat asupra tuturor institutelor de bani prin instituțiunile autonome speciale, create în trecut, sau cari s'ar mai crea în viitor cu acest scop.

Opiniunile celorlalte cercuri de specialitate, cari au fost consultate în afacerea centralei din chestiune, se pot subsuma în două grupe. Unii au cerut — ca și noi — abandonarea ideii controlului obligator din programul noii instituțiuni și realizarea acestui control prin o altă instituțiune, una și singură pentru toată țara, o instituțiune formată din inițiativă privată de însăși băncile interesate, fără amestecul direct al guvernului. Alții — cei mai mulți — au fost de părere, că controlul să nu se decreteze decât numai pentru institutele, ce vor cere credit dela noua centrală.

În general deci se poate zice, că cercurile competente și interesate n'au consimțit cu ideea guvernului de a se decretă controlul obligator în forma proiectată, ci cel mult în mod facultativ și numai pentru institutele angajate materialicește în sarcina centralei. Cu toate acestea guvernul a rămas pe lângă punctul său de vedere și proiectul prelucrat susține controlul pentru toate institutele, ce se vor atașa noii instituțiuni, întrucât nu vor avea capitaluri proprii deastădată peste 20 mil. Cor. Ba mai mult, după comunicatele ziarelor și după unele declarațiuni verbale, făcute de ministrul de finanțe la diferite ocaziuni, guvernul este decis să reguleze chestiunea controlului și pentru acele institute, ce n'ar adera și nu s'ar atașa centralei proiectate și astfel ar voi să rămână libere de reviziuni obligate. În urma acestora, natural, la judecarea și aprecierea proiectului va trebui să fim cu considerare și la împrejurări, pe cari la ultimele noastre discuții — cele

dela 31 Martie a. c. — nu le-am putut considera, căci nu le-am cunoscut. — Faptul acesta să justifice deci și eventualele deosebiri în opiniunile din trecut și cele de azi ale raportorului D-voastră.

Aceste premise, voiu trece la analizarea proiectului, ce ni s'a prezentat.

* * *

Pe când proiectul anterior, cel din Martie, eră numai o expunere generală a scopurilor și organizării centralei institutelor financiare, pe atunci proiectul de azi e un elaborat detaliat, care cuprinde proiectul de statute al noiei centrale, precum și proiectul normativului pentru reviziuni. Mai conține, în fine, și proiectul cererii, ce ar avea să se adreseze de instituturile interesate ca să poată fi primite ca membrii.

Voiu examina proiectul de statute din trei puncte de vedere și anume:

1. din punct de vedere al scopurilor sale financiare;
2. din punct de vedere al controlului, ce se intenționează a se introduce la bănci, și
3. din punct de vedere al organizației, ce se proiectează a se da noiei instituțiuni.

I. Scopurile financiare. Centrala va acorda membrilor ei credit, în vremuri excepționale și între împrejurări speciale, când satisfacerea trebuințelor de credit din izvoarele obicinuie întâmpină greutate. Mai departe, centrala conlucrează, în caz de nevoie, la așezarea institutelor de bani pe baze sănătoase, eventual la fuzionarea și lichidarea lor. În cazurile din urmă, ea poate funcționa ca lichidator respective în o altă funcțiune analogă. Pentru ajungerea acestor scopuri acordă împrumuturi pe cambii, imobili, mărfuri, valori etc., dar numai institutelor de bani. Particularilor le acordă numai trecător și când e vorba de sanarea vreunui institut. Nu întemeiază și nu finanțează întreprinderi industriale. Cumpărări de imobile, parcelări etc. efectuește iarăși numai când e vorba de sanarea vreunui institut. În timpuri și împrejurări normale acordă credite în măsură redusă și exclusiv pentru menținerea continuității de afaceri. Surplusul capitalurilor sale, în astfel de timpuri, îl plasează în Austria și străinătate, de unde să le poată ridica oricând. Depozite spre fructificare nu primește. Primește însă surplusurile de numărare ale membrilor ei, în cont-corent. O parte anumită a capitalurilor sale, o plasează centrala în efecte de stat. În fine va figura ca loc de domiciliare pentru cambiiile membrilor și face încasări și plăți în contul altora.

Capitalul centralei se compune din 100 mil. plătite de erar și din ce vor subscrie membrii. Suma acestor din urmă nu este limitată. Fiecare membru va trebui să subscrie 1-6% a capitalurilor sale proprii, cel puțin însă o acție de 4000 cor. Plata părților subscrise de membrii se face în 10 rate anuale egale, fără interese de întârziere. Din profitul curat se subtrage

23% pentru fonduri; se plătește apoi 6% dividendă după capitalul membrilor și 4% după cel al erarului. Dacă și după aceste plătiri mai rămâne profit de distribuit, se vor plăti anumite % ca tantieme, după cari jumătate din rest se folosește pentru întregirea dividendei erarului la maximum de 6% și cealaltă jumătate, eventual și ce ar mai trece peste maximalul dividendei erarului, se trece la fondurile de rezervă.

II. Măsura și forma controlului. Pe lângă scopurile sale financiare, centrala urmărește și însemnate scopuri tehnice, administrative și de politică sănătoasă financiară. Astfel, în interesul dezvoltării sănătoase a pieții de bani, ea va conlucra, după puțință, la uniformizarea administrației și conducerii institutelor de bani — tinzând într'acolo ca să se valideze, la conducere, principii corăspunătoare naturii afacerilor și cerințelor economiei naționale.

În scopul acesta ea decretează și supune controlului obligator pe toate instituturile membrii, cari nu au capitaluri proprii de cel puțin 20 mil. Cor. Față de acei membri, cari în cursul timpului, deci după atașarea lor la centrală, ar ajunge să aibă capitaluri proprii mai mari ca 20 mil., direcțiunea poate sistă obligamentul de control. Din contră față de acei membri, ale căror capitaluri proprii s'ar reduce sub cifra numită, controlul obligator se introduce de sine.

Revizia se face prin aplicarea, amăsurat referințelor singuraticelor institute, a «Normativului pentru revizuire», normativ publicat în întregime în «Revista Economică». După acest normativ, revizia se extinde asupra cărților de contabilitate, asupra administrației interne, asupra conducerii afacerilor și asupra bilanțului și contului de rezultat (profit și pierdere) și inventarele institutului. Dispozițiunile proiectului de normativ, publicat cu proiectul de statute, după părerea mea individuală, nu se pot numi oneroase pentru instituturile de bani.

Reviziunile, ce se vor face, au a se mărgini exclusiv la constatarea faptelor și revizorul nu e îndreptățit să dea îndrumări institutelor revidate.

Reviziunile se fac prin specialiști, exmiși de direcțiunea centralei. Ca revizori vor funcționa de regulă cei angajați spre acest scop de centrală, respective și anumiți funcționari superiori ai acesteia. Toți aceștia sunt obligați la discrețiune față de a treia persoană. Pot fi și revizori, cari se exmit din caz în caz, adecă nu revizori permanenți.

Spesele de revizuire le supoartă centrala din al său, afară de cazul, când institutul interesat cere însuș revizia.

Despre revizuire, revizorii sunt îndatorați să facă rapoarte. Rapoartele acestora — cu excepția cazului când e vorba a se acordă credite, sau a se interveni pentru sanare sau altă ajutorare materială — se prezintă numai președintelui, directorului general și funcționarilor competenți — și nu se înaintează nici măcar direcțiunii centralei.

Pe baza rapoartelor de revizuire, directorul general comunică eventualele sale observări direcțiunii institutului interesat, dela care își cere și informațiunile, de cari ar avea nevoie.

Dacă tratativele începute cu direcțiunea respectivului institut nu duc la rezultat, directorul general raportează direcțiunii centralei, care cere institutului din chestiune să se declare. Iar dacă nici tratativele, continuate în chipul acesta, nu dau rezultat satisfăcător, direcțiunea centralei poate dispune ca observările ei, în întregime, să fie prezentate spre delibereare proximei adunări generale a institutului interesat, sau poate cere ca să se convoace chiar o adunare generală anume, în un termen fixat, spre acest scop.

Contra acestei ultime cereri a centralei, direcțiunea institutului interesat poate face apel în timp de 15 zile dela primirea hotărârii. Apelul e a se înainta comitetului (választmány) centralei. In acest caz hotărârea are a se executa numai după aprobarea, respective modificarea ei prin comitet.

In fine pentru cazul că un institut supus revizuirii, nu ar observa și considera regulele stabilite pentru revizuire, sau nu ar satisface îndrumărilor ce le-ar primi, conform celor precedente, poate fi exclus din sânul membrilor prin simplă hotărâre a direcțiunii centralei. Contra unei astfel de hotărâri se poate apela în termen de 15 zile, la adunarea generală.

Chestiunile de revizuire — în mare parte — sunt avizate la competența comitetului (választmány). Astfel modificările în normativul pentru revizuire, direcțiunea le poate face numai cu prealabila aprobare a comitetului. Iar în caz când comitetul nu ar consimți cu modificările intenționate de direcțiune, decide adunarea generală.

Tot de competența comitetului se ține și rezolvirea apelurilor, ce le-ar înainta singuraticile institute contra hotărârilor direcțiunii centralei în chestii de revizuire, apeluri de cari am amintit și în cele precedente. Pentru aceste chestiuni, pentru apelurile institutelor, comitetul exmite o subcomisiune separată.

III. Organizația centralei. Sediul este în Budapesta, dar va putea înființa filiale și expozituri ori unde în țară. Cu afacerile filialelor și expoziturilor pot fi concrezuți și institutele-membrii din singuraticile localități.

Membrii centralei sunt: erarul, care contribuie cu 100 mil. Cor. și institutele din țară ce se vor atașa ei. Membrii se subîmpart în trei curii. La curia primă aparțin institutele cu capitaluri proprii de peste 50 milioane, la a doua cele cu capitaluri proprii între 20—50 mil. și la a treia cele ce au mai puțin de 20 mil., adică cele supuse controlului obligător.

In adunarea generală erarul poate exercita totdeauna numai $\frac{1}{2}$ voturi, ca câte sunt reprezentate prin ceilalți membri prezenți. Anumite chestiuni (ca de ex. alegerile) se efectuează în adunare în cadrele

și cu voturile singuraticilor curii și numai când vreo curie nu e reprezentată — se efectuează de totalitatea celor prezenți.

Președintele institutului e numit de Majestatea Sa Regele pe timp de 4 ani. Poate fi din nou numit. E președintele direcțiunii și al comitetului (választmány). Orice hotărâre ca să se poată executa are lipsă de aprobarea președintelui. Pe substitut și-l numinează președintele dintre membrii direcțiunii exmiși de ministerii resp. de banul croat.

Direcțiunea are două feluri de membrii: aleși de adunarea generală și exmiși de unele ministere resp. de banul croat. Numărul membrilor aleși sunt 16 și anume 3 se aleg dintre candidații curiei prime, 2 dintre cei ai curiei a doua și 7 dintre candidații curiei a treia. Mai departe se aleg 4 pe baza candidării ministrului de finanțe. Ca membrii exmiși în direcțiune figurează reprezentanții ministrului de finanțe, al celui de comerț, al celui de agricultură și al banului croat. Membrul direcțiunii, reprezentant al ministrului de finanțe are drept de veto față de orice hotărâre. Hotărârea excepționată să ține în suspens și în chestie decide ministrul de finanțe. — Mandatul membrilor din direcțiune este de patru ani. Prima direcțiune se va numi din partea fondatorilor.

Directorul general se numește de direcțiune, dar trebuie să aibă aprobarea ministrului de finanțe. Cercul său de activitate îl stabilește direcțiunea. Remunerația i-se stabilește prin contract, care încă trebuie să fie aprobat de ministrul de finanțe.

Comitetul (választmány) constă din 60 de membrii aleși și anume 10 dintre candidații curiei prime, 10 dintre cei ai curiei a doua și restul de 40 dintre candidații curiei a treia. Mandatul comitetului este de 4 ani. Atribuțiile comitetului sunt: să stabilească principiile generale pentru conducerea afacerilor centralei, cu rezerva că direcțiunea are drept de recurs contra hotărârilor — la adunarea generală. Mai departe de competența comitetului se țin și afacerile de revizuire, descrise mai sus.

Comitetul de supraveghiere constă din 9 membri și anume doi dintre candidații curiei prime, unul dintre cei ai curiei a doua și 4 dintre candidații curiei a treia. In fine doi se aleg pe baza candidării ministrului de finanțe.

Atribuțiunile organelor centralei (adunare generală, direcțiune și comitet de supraveghiere) sunt cu puține excepțiuni cele uzitate la bănci pe baza legii comerciale. Cu toate acestea, un fapt țin totuși să-l remarc: repășirea membrilor din legăturile centralei. Aceasta poate urmă numai cu învoirea prealabilă și în scris a direcțiunii centralei. Deci față de dispozițiunile legii o restricțiune neobicinuită.

* * *

Terminând cu expunerea proiectului, Vă rog să-mi dați voie să trec la analiza și aprecierea proiectului.

Cu privire la scopurile financiare ale centralei, avem puțin de zis. Le-am aprobat în trecut; cred că nu avem cuvânt a nu le aprobă și acum. Cu atât mai mult va trebui să excepționăm însă măsura și forma controlului obligator. La timpul său noi am cerut resp. am opinat abandonarea ideii controlului obligator din programul centralei. Propunerea noastră n'a fost onorată, cum n'au fost nici altele, făcute de alții. Atunci trebuie să ne întrebăm, cum se întreabă de altfel toată lumea, pentru ce se face deosebire între bănci după mărimea capitalurilor proprii, când aceste capitaluri nu pot fi nici decum un criteriu pentru măsura unei revizii obligatoare? Pentru ce băncile cu peste 20 milioane capitaluri proprii să fie libere de control, când știut este că tocmai la acestea se concentrează cele mai multe interese materiale și morale? Pentru noi, băncile din provincie, această dispoziție e neînțeleasă, ba, unii o consideră direct jignitoare. E neînțeleasă și pentru faptul, că pe când în proiectul original se zicea, că trecând un membru peste limita capitalurilor proprii, ce-l obligă la control — pentru acela înceată revizia obligatoare, — pe atunci în proiectul actual pe un astfel de membru direcțiunea îl poate absolvă de reviziune, fără ca ea să înceteze necondiționat.

Din aceste motive cred, va fi bine, să mai facem o încercare pentru schimbarea dispozițiilor privitoare la controlul obligator. Și cum delăturarea totală a acestor dispozițiuni, probabil va fi zadarnică, să sprijinim acele tendințe prin cari se intenționează ca controlul să fie decretat numai față de acei membri, cari cer credit sau cari cer însuși revizie — ori dacă nici aceasta n'ar succeda, să tindem ca să se introducă pentru toți membrii, fără deosebire. În tot cazul însă — presupunând că guvernul rămâne pe lângă proiectul său neschimbat — să iuzistăm ca cel puțin dispozițiunea prin care nici membrii ce ajung în decursul timpului la capitaluri proprii de 20 mil. — nu pot fi absolvați necondiționat de controlul obligator (§ 7 al. 2) — să se schimbe în sensul proiectului original.

Mai departe trebuie să observăm, că scopurile controlului (§ 5 pp. 3 și 5) sînt așa de general stilizate, încât pot să deie naștere la interpretări și aplicări, cari să jignească autonomia singuraticilor institute și cari să pună aceste institute la completa discrețiune a revizorilor. E adevărat, că contra opiniunilor și constatările revizorilor există și se dă oarecari remedii cum sunt de exemplu: explicări din partea institutului interesat, apel chiar. Cu toate acestea, pentru delăturarea ori căror nedumeriri, va fi bine să se deie posibilitate singuraticilor institute a-și numi singure revizorul, pe care să-l comunice centralei. Aceasta s'ar putea ajunge și prin aceea, că centrala să investească cu drept de a face revizuirii și pe instituțiunile deja existente spre acest scop. Cu aceste modificări și întregiri, credem, controlul

proiectat de centrala institutelor financiare ar putea fi acceptat fără îngrijiri deosebite.

În sfârșit ce privește organizația centralei, ar fi de observat, că având ea un scop atât de special: ajutorarea institutelor pentru vremuri grele și nevoind să facă concurență celorlalte bănci din patrie — cu reprezentarea ei să se concreeadă cel mult instituțiunile de control existente deja, cu atât mai mult cu cât — pentru timpuri normale — activitatea centralei și așa se va mărgini cu deosebire la controlul asupra membrilor ei. — Iar ce privește repășirea membrilor din legăturile centralei, ar fi de dorit ca aceasta să se poată face exclusiv în formele și mijloacele liberale, asigurate prin legea comercială, și să nu se mai condiționeze pentru repășire — permișiunea prealabilă și în scris a centralei.

Cu aceasta, rezervându-mi ca și verbal să întregesc observările mele, Vă rog să treceți la discutarea raportului prezent precum și a proiectului de decisiuni, ce Vă prezint separat.

Ioan I. Lăpădatu m. p.,
secretarul «Solidarității».

Importul de cereale din România.

Am semnalat în Nr. nostru 43 din a. e., că cu încheierea consiliului de ministrii, s'a înființat în București pentru reglementarea comerțului cu produse agricole o „Comisiune centrală pentru vânzarea și exportul cerealelor și derivatelor lor“.

Comisiunea aceasta și-a început deja activitatea prin întocmirea regulamentului său de funcționare și stabilirea prețurilor *minimale* pentru vânzarea cerealelor și derivatelor lor destinate exportului.

Prețurile de export stabilite, precum este informat ziarul comercial zilnic „Argus“, sunt următoarele:

1. *Pentru grâu*, cu greutatea de 74 klgr. la hectolitru samovar și cu 5 la sută corpuri străine se va plăti minimum 3500 lei pentru 10.000 klgr. Fiecare klgr. la hectolitru în plus sau minus, modifică prețul cu 50 lei de vagon. Fiecare corp străin în plus sau minus, modifică prețul cu 25 lei de vagon. Săcara se socotește 2 boabe drept un corp străin.

2. *Porumb* obișnuit, varietate dinte de cal cu 3—5 la sută boabe stricate, recolta veche 1914, 3500 lei vagonul.

3. *Ovăsul* cu greutate de 38 klgr. la hectolitru și 5 la sută corpuri străine cu 3500 lei vagonul.

4. *Orzul*, până la 5 la sută corpuri străine, 3500 lei vagonul.

5. *Orzoaică*, până la 5 la sută corpuri străine 4000 lei vagonul.

6. *Săcara*, cu greutatea de 70 klgr. la hectolitru cu 3 la sută corpuri străine, 3500 lei vagonul. Fiecare klgr. la hectolitru în plus sau minus, modifică prețul cu 50 lei de vagon.

7. *Meiu bun*, cu 4000 lei vagonul.

8. *Fasole tip* obișnuit, cu cel mult 5 la sută boabe stricate, 5000 lei vagonul.

9. *Mazăre* comestibilă, tip obișnuit, se va vinde cu minimum 4000 lei vagonul.

Toate prețurile de mai sus, se socotesc pentru vagonul de 10.000 klgr. marfă predată franco-vagon în gara de încărcare în vrac sau în sacii cumpărătorului. Taxa de export, precum și toate cheltuielile de transport din momentul încărcării, sunt în sarcina cumpărătorilor.

Pentru consumațiunea internă s'au stabilit următoarele prețuri maxime:

1. *Grâul* cu greutate de 76 klgr. la hectolitru cu 5 la sută corpuri străine, 1900 lei vagonul. Fiecare klgr. la hectolitru în plus sau minus, schimbă prețul cu 20 lei. Fiecare corp străin în plus sau minus, modifică prețul cu 10 lei de vagon. Săcara se socotește 2 boabe drept un corp străin.

2. *Porumb*, recolta veche varietate dinte de cal cu 4 la sută boabe pătate, 1400 lei vagonul, recolta 1915, până la 1200 lei.

3. *Ovăsul*, cu greutate de 38 klgr. la hectolitru, cu 1500 lei vagonul; fiecare klgr. la hectolitru în plus sau minus, schimbă prețul cu 15 lei la vagon.

4. *Orz*, greutatea 57 klgr. la hectolitru cu 5 la sută corpuri străine, cu 1600 lei vagonul.

Sub prețurile minimale fixate de Comisiune nimeni nu va putea face vânzări pentru străinătate. Prețurile de mai sus sunt considerate în România ca echitabile și corăspunătoare împrejurărilor actuale ale pieței de cereale. Ele au fost fixate din partea Comisiunii cu dorința de a provoca reluarea legăturilor comerciale cu țările importatoare Germania și Austro-Ungaria. Aceasta, probabil, va și urmări în curând, având în vedere, că prețurile stabilite de comisiunile de cumpărare din monarhia noastră și din Germania, nu sunt cu mult mai mici, decât cele fixate de Comisiunea centrală din București.

Ordonanța cu privire la rechiziția bucatelor și a păstăioaselor.

În înțelesul noii ordonanțe acum emise, cu începere dela 1 Noembrie nu se vor putea vinde bucate nimănui, decât numai „Societății pe acții pentru produsele de războiu“ și nimeni nu va putea cumpăra bucate decât această Societate pe acții, care se va îngriji, ca și micii proprietari să-și poată vinde și să predeie cu prețurile maxime proviziile destinate spre vânzare Societății pe acții sau comisionarilor acesteia de pe teritoriul cercului lor. Până la 25 Noembrie oricine poate să-și anunțe și vândă nemijlocit proviziile sale de bucate „Societății pe acții pentru produsele de războiu“ sau comisionarilor acesteia, fără mijlocirea autorităților. La 25 Noembrie fiecare pro-

prietar trebuie să socotească ce provizie de bucate și făină are în această zi și cel mai târziu până la 28 Noembrie să anunțe punctual, în scris sau verbal, la primăria comunei pe al cărei teritor se găsește provizia, notificând casa, economia, măieriştea sau depozitul de cereale și anume 1. socotind și ceea ce a vândut, dar încă nu a furnisat, arătând cât face provizia sa de grâu, săcară, îndoitură (grâu mestecat), orz și ovăs, cum și provizia de făină; 2. cât poate el să rețină în sensul dispozițiilor actuale pentru trebuințele casei și economiei sale; 3. ce cantitate a vândut, dar încă nu a furnisat-o și prin urmare detragând cantitatea pentru trebuințele economice și casnice; 4. cât face prisosul. Dacă bucatele producătorului nu au fost treerate până la 25 Noembrie, trebuie să se înștiințeze rezultatul, ce se așteaptă din treerat.

Îndatorirea de a anunța provizia, conform stării dela 25 - 28 Noembrie, îi privește *nu numai pe producători*, ci se referă la fiecare posesor de provizie, care posedă provizii mai multe decât îi trebuie pentru casă și economie, cum și persoanele juridice, morile, întreprinderile industriale și de comerț, autoritățile publice și instituțiile. Productele ce se află pe vapoare sau pe tren este obligat să le anunțe adresatul, după ce ele au ajuns la locul destinației.

Împrejurarea, că proprietarul proviziei a anunțat proviziile sale primăriei comunale până la 28 Noembrie, nu-l lipsește de dreptul de a-și putea vinde provizia sa „Societății pe acții pentru produsele de războiu“ și după 25 Noembrie și chiar până la 25 Decembrie a. c. Celce până la 25 Decembrie a anunțat, în scris sau verbal, direct sau pe calea primăriei comunale, numitei Societăți pe acții (Budapesta, V, str. Nádor 9) proviziile sale de prisos de peste 100 măji metrice, mai departe cine a declarat proviziile sale de prisos, și sub 100 de măji metrice, până la 25 Noembrie, primește prețul de cumpărare computat conform normelor stabilite pentru prețurile maxime. Dacă „Societatea pe acții pentru produse de războiu“ nu ia în primire proviziile până la 1 Ian. 1916, proprietarul primește sub titlul de taxă pentru întreținere pe fiecare lună și pentru fiecare maje metrică o taxă de 20 fileri. Deasemenea primește prețul de cumpărare, socotit conform normelor stabilite pentru prețurile maxime, și acel producător, care poate dovedi prin un atestat liberat de primul funcționar al municipiului, că el nu a putut să-și treere bucatele, din cauza unor greutăți neînălăturabile, până la 26 Decembrie a. c.

Totuș la 25 Decembrie, conform ordonanței prezente, oricare provizie, ce trece peste trebuințele casei și economiei, se *privește ca rechiziționată* pentru trebuințele publice. După 25 Decembrie *nimeni nu-și va mai putea vinde proviziile*. Proprietarul nu mai dispune de proviziile sale, ci este îndatorat a le îngriji și a le furnisa conform dispozițiilor oficiale, „Societății pe acții pentru produse de războiu“, la cea mai de aproape stație de cale ferată sau de vapor, designată spre acest scop. Pentru proviziile primite în acest fel *nu se mai*

plătesc prețurile maxime, ci o rebonificare mai mică cu K 4. — decât prețurile maxime. Și pentru îngrijirea acestor provizii dela timpul rechiziției până la predarea lor nu se socotește nici *o rebonificare*. „Societatea pe acții pentru produse de războiu“ este obligată a asigura cuantumul corăspunșător din proviziile rechiziționate, în locul prim, pentru trebuințele cele mai urgente ale populațiunii municipiului respectiv, cum și a instituțiilor, a cărora prevedere a luat-o asupra sa.

Cu ocazia rechiziționării, producătorilor li se va lăsa numai ce, în sensul ordonanțelor de până aci, li se poate socoti pentru trebuințele casei și ale economiei.

Proviziile vândute înainte de 1 Noemvrie se pot predă cumpărătorului îndreptățit; dacă însă se tratează de o furnizare peste o sută de măji metrice, vânzătorul este obligat a anunța fără amânare „Societății pe acții pentru produse de războiu“!

Celce nu-și anunță provizia, ci o ascunde sau o tănuiește, mai departe celce în timpul dintre 1 Noemvrie și 27 Decemvrie 1915 vinde altuia bucatele sale sau făina sa, și nu „Societății pe acții pentru produsele de războiu“ sau comisionarilor săi, mai departe cine își agonisește bucate sau făină prin cumpărare în contra ordonanței, nu mai puțin și celce mijlocește o afacere ce este în contra ordonanței, în fine și celce provizia rechiziționată o folosește sau o prelucră sau dispune de ea într'un mod potrivit ordonanței se face culpabil de transgresiune și va fi pedepsit cu arest până la 2 luni și K 600 pedeapsă în bani. Afară de acestea ordonanța dispune, că proviziile de bucate și de făină cu privire la care s'a făcut transgresiunea, să *fie confiscate* pe calea polițială în sensul legii. A cincea parte din valoarea proviziilor îi compet denunțantului, iar restul, după detragerea cheltuielilor obveniende, se va întrebuintă în favorul soldaților invalizi.

În aceiaș ordonanță, care tratează de anunțarea și rechiziționarea bucatelor și a făinei, regimul a luat dispoziții și cu privire la anunțarea și rechiziționarea *proviziilor de fasole, mazăre și linte*. Și cu privire la acestea au valoare aceleași dispoziții ca și pentru bucate și făină. Anume fieștecare este obligat a anunța, în scris sau verbal, până la 28 Noemvrie, primăriei comunale, provizia de fasole, mazăre și linte, ce se află în posesiunea sa la 25 Noemvrie a. c., cu excepția unei provizii care nu trece peste 30 kilograme.

Între 1 Noemvrie și 25 Decemvrie producătorul poate să-și vândă provizia sa de fasole, mazăre și linte numai „Societății pe acții pentru produse de războiu“, ori — și aici este o excepție dela dispozițiile cu privire la bucate — el poate vinde această provizie *pe piață* pentru consumul imediat, sau unui *comerciant*, care se îndeletnicește cu vânzarea în detail de păstăioase. După 25 Decemvrie însă *toate* proviziile pentru scopul de consum general, în puterea ordonanței prezente sunt a se privi ca *rechiziționate* și a se furnisa „Societății de produse pentru armată“ și anume pe lângă

o rebonificare, care e cu K 4 pro majă metrică mai redusă decât prețul maxim. Pentru trebuințele casnice și economice se pot socoti cel mult 30 kilogr. Cantitățile, ce se pöt rețineă peste acest cuant trebuie să fie stabilite cu luarea în considerare a tuturor împrejurărilor de cătră autoritățile de rechiziționare. Comercianții pöt să vândă proviziile lor de păstăioase de cari dispun, mai departe acelea cumpărate pe piață până la 27 Decemvrie, sau „Societății de produse pentru armată“ sau exclusiv în detail consumenților.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 4 Noemvrie 1915.

Situația pieței internaționale de bani este ne-schimbată. Numărar pretutindenea abundant, discontul cu tendința spre scădere. În Berlin a cotat discontul privat 4%, iar în London 4⁷/₈%.

În piața internă de bani lipsesc afacerile aproape cu totul. Discontul privat este redus. În Viena a cotat 2⁷/₈%, în Budapesta 3¹/₄% — 3¹/₂%. Cambii de port-foliu 3³/₈% — 3¹/₂%.

LEGISLAȚIUNE.

Prolongirea termenului pentru ridicarea protestului. Ordonanța de lichidare a moratoriului, precum se știe, a prolongit *pentru cambiile nesupuse moratoriului*, termenul pentru prezentarea spre plată și în caz de neplată termenul pentru ridicarea protestului în lipsă de plată, *până la 3 Decemvrie a. c. inclusiv*.

Ținând seamă de dorințele cercurilor interesate guvernul a prolongit acum termenul acesta, prin o nouă ordonanță, apărută la finele săptămânei trecute *cu 3 luni, adevă până la 3 Martie 1916 inclusiv*.

Noua ordonanță, întregitoare a ordonanței de lichidare a moratoriului, conține următoarele:

§ 1. Privitor la cambiile, asignațiile comerciale și warrant-urile nesupuse moratoriului, expirate sau cari vor expiră înainte de 1 Martie 1916, se prolongește termenul de prezentare spre plată și în caz de neplată termenul de ridicare a protestului, fixat în § 23 a ordonanței de lichidare a moratoriului sau în lege. *până inclusiv 3 Martie 1916*. În același interval hârtiile din chestiune pot fi prezentate spre plată pentru onoare.

În sensul §-ului 2 ordonanța a intrat în vigoare în ziua publicării ei (30 Octomvrie a. c.) și are valoare și pentru Croația-Slavonia.

SOC. FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Severineana“, societate comercială pe acții în Caransebeș. Societatea aceasta, în jurul căreia s'a făcut în timpul din urmă mult zvon de un grup de acționari din Caransebeș și-a publicat la finele săptămânei trecute bilanțul pe anul al XVII-lea de gestiune, 1914/15, încheiat cu 30 Iunie 1915.

Bilanțul se încheie cu active totale de K 284,200 — și la un venit brut de K 159,061, cu un profit net de K 103,699, ceea ce corespunde unei rentabilități de 88-63%, ale capitalului social de K 117,000. Rezultatul acesta extraordinar de favorabil din punct de vedere financiar, a provenit în cea mai mare parte a sa din câștigurile de războiu ale societății, avute din mai multe furnisări pentru armată.

Activele se compun din următoarele poziții mai însemnate: Mărfuri K 117,874. Debitori K 133,520, Efecte K 18,509; iar bani gata a avut în casă societatea, la 30 Iunie a. c., K 8439.

Pe lângă capitalul social de K 117,000 societatea mai dispune și de un Fond de rezervă de K 32,827, pe când poziția Creditori, inclusiv Lombard, abia se urcă la rotund K 30,000.

Venitul brut de K 159,061 se compune, cu excepția unei mici sume de rotund K 190, exclusiv din venituri dela mărfuri. Față de această sumă cheltuielile se cifrează în total cu K 55,362, din care spesele de administrație propriu zise: salariile și marcele de prezență fac rotund K 23,000, iar spesele generale rotund K 5100. Din venitul brut s'au mai făcut și amortizări, probabil de pretensiuni dubioase, în sumă de K 14,856, astfel că ținând seamă și de suma aceasta, profitul net al anului 1914/15 de fapt a fost mai mare chiar decât însuși capitalul social de K 117,000.

Societatea și-a convocat adunarea generală ordinară pe 12 Noemvrie a. c. Proiectul de distribuire al profitului net realizat direcțiunea nu l-a dat publicității.

„Mărgineana“ institut de credit și de economii, soc. pe acții în Poiana. Precum ni se comunică, ultima adunare generală ordinară a acestui institut, a ales, în direcțiune, ca membri noi, în locul d-lor Ilie Moga și Dumitru Ghișe, a cărora mandat a expirat, pe d-nii Ioan N. Opreanu și Ioan Vlad.

CRONICĂ.

Noul împrumut de războiu ungar. Sumele subscrise la noul împrumut de războiu ungar, până la finele săptămânei trecute, sunt evaluate în cercurile financiare din capitală, la circa 1 miliard Coroane.

La suma aceasta își au și băncile și alte instituții ale noastră, precum și particularii români partea

lor destul de respectabilă. La „Albina“-Centrala în Sibiu singur suma subscrisă, de ea însăși și alte așezăminte și privați se urcă la mai mult de K 1 milion.

*

Tezaurarea banilor de metal și a bancnotelor.

Guvernul a emis deja în luna Iunie a. c. o ordonanță circulară către autorități, în care a indicat anumite măsuri în contra tezaurării (reținerii) banilor de metal. Zilele trecute a apărut asupra acestei chestiuni o nouă ordonanță a ministrului de interne (Nr. 53,777/915) către primii funcționari a tuturor municipiilor. Privitor la monetele de argint, nichel și aramă ordonanța observă, că reținerea (tezaurarea) acestor monete este mai puțin îndreptățită și mai păgubitoare pentru public. Consecvențele tezaurării neraționale sunt o mare lipsă de monete de schimb în circulație, ceea ce provoacă neliniște în sinul poporațiunii și cauzează mari calamități în circulația banilor. Baterea monetelor nouă nu ajută nimic, căci, conform experienței monetele nouă, scilicicioase, îndeamnă și mai mult publicul la reținerea monetelor. Reținerea bancnotelor însemnează capital mort, care nici nu aduce interese și nu este nici altfel spre folos economiei naționale. În mâinile băncilor sau întrebându-le la subscrierea împrumutului de războiu, bancnotele devin obiecte de credit, împrumuturi, cambii etc. și fructifică economia națională. Ce privește monetele de aur, ordonanța circulară se provoacă la exemplul Germaniei, unde prin ofertele benevole de aur ale publicului tezaurul Băncii imperiale germane a crescut cu mai mult de 100 milioane Marce. Ordonanța recomandă deci primilor funcționari ai municipiilor și orașelor să inițieze și ei pe calea primăriilor comunale, a învățătorilor și preoților o propagandă analogă, ca să ajungă la cassieriile Băncii Austro-Ungare cât mai multe monete de aur.

*

Producțiunea mondială de grâu. După estimatiunile cele mai serioase, recolta europeană întrece singură cu 75 de milioane de chintale pe cea din anul trecut. Această sporire e datorită recoltei din Rusia și a statelor balcanice și dunărene, — printre cari și România, — țări cari în anul trecut au avut o recoltă slabă. Cât despre recolta din lumea întreagă ea întrece cam cu 140 de chintale de milioane pe cea din anul trecut.

Care e acum situația țărilor importatoare?

Engltera are o recoltă cam de 20 de milioane de chintale. Nevoile țării fiind de 70 de milioane, va trebui să mai impoarte încă 50 din străinătate. O parte din acest grâu îi va fi furnizat din India.

Italia are o recoltă mediocră, și-i mai lipsesc 10—12 milioane de chintale. Belgia, Olanda, Spania, Portugalia, Grecia, Elveția, Danemarca, Suedia și Norvegia vor avea nevoie deasemenea să importe grâu.

Nevoile probabile după socotelile acestea, ar fi cam de 120 milioane de chintale.

Recolta Ungariei fiind cu 15 milioane de chintale mai mare ca cea din 1914, Austro-Ungaria și Germania găsește aci un stoc prețios pentru consumația lor. De altfel pot să cumpere cu ușurință și grâu românesc.

În Statele-Unite recolta a fost oficial evaluată la 265 milioane de chintale. Totuși, date fiind gravele pierderi pricinuite grâului de toamnă de timpul nefavorabil din timpul secerișului, mai ales în ce privește calitatea, estimația aceasta va fi redusă simțitor.

Se socotește cam la 65 milioane de chintale exportul american.

Canada dispune cam de 35 milioane, Rusia și țările balcanice, împreună cu România, — în caz de deschidere a Dardanelor, — ar putea exporta cam 65 milioane chintale.

India, Australia și Argentina au recolte târzii, așa încât evaluări nu se poate face.

În general, ar exista un excedent de recoltă asupra nevoilor.

*

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 10 Octombrie 1915 în comparație cu 11 Octombrie 1914 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 283.205,036 și anume: aur (monete) Lei 176.744,904, aur depozitat L 25.220,000, aur (lingouri) L 260,000, disponibil și trate considerate ca aur L 80.980,132, (în 1914 L 210.659,815 și anume: aur (monete) L 153.859,815, aur depozitat —, aur (lingouri) 100,000, disp. și trate cons. ca aur Lei 56.700,000). Argint și diverse monete: Lei 379,368 (în 1914 Lei 652,952). Efecte scontate Lei 208.976,251 (în 1914 Lei 254.133,189). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 50.228,088 (în 1914 L 138.215,566). Imprumul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): Lei 11.273,958 (în 1914 L 11.273,958). Imprumul în cont-curent pe b. de tezaur 3% aur (1914 și 1915): L 269.014,516 (în 1914 Lei —), Efectele cap. social: Lei 10.697,576 (în 1914 Lei 11.999,357). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.373,177 (în 1914 Lei 16.722,877). Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor Lei 3.915,681 (în 1914 Lei 4.025,281). Imobile Lei 6.752,033 (în 1914 Lei 6.747,162). Mobilier și mașini de imprimerie: Lei 1.109,953 (în 1914 Lei 1.088,867). Cheltuieli de administrațiune: Lei 1.053,184 (în 1914 Lei 990,800). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 139.188,516 (în 1914 Lei 132.034,395). Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Impr. Statului: Lei 300.000,000 (în 1914 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 176.182,473 (în 1914 Lei 324.277,707). Conturi curente: Lei 15.854,259 (în 1914 Lei 40.970,535). Conturi de valori: Lei 21.751,266 (în 1914 Lei 23.037,909). Conturi diverse: L 49.520,697 (în 1914 Lei 7.088,082).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1914 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 39.877,686 (în 1914 L 37.278,470). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 5.959,940 (în 1914 L 5.579,162). Bilete de bancă în circulațiune L 742.348,835 (în 1914 Lei 581.255,042). Profit și Pier-

dere: L 4.902,667 (în 1914 L 3.810,594). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 4.708,926 (în 1914 Lei 5.456,084). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 67.338,525 (în 1914 Lei 24.285,949). Efecte și alte valori de restituit: Lei 615.370,989 (în 1914 Lei 456.312,102). Conturi diverse: Lei 72.968,464 (în 1914 Lei 57.941,049).

Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.

SUMAR.

La chestiunea „Centralei institutelor financiare“. — Importul de cereale din România. — Ordonanța cu privire la rechiziția bucatelor și a păstăioaselor. — Revista financiară: Situațiunea. — Legislațiune: Prolongirea termenului pentru ridicarea protestului. — Societ. financiare și comerciale: «Severineana», «Mărgineana». — Cronică: Noul împrumut de războiu ungar, Tezaurarea banilor de metal și a bancnotelor, Producțiunea mondială de grâu, Banca Națională a României.

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

prof. de științe comere.

Se poate comandă dela administrația »Revistei Economice«, cu prețul de 1 coroaună.

Depozit românesc

de piane și armoniuri în Sibiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică.

Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 7 etajul I.